

MODERN MİTLER VE KİMLİK ÜRETİMİ: AMERİKAN SÜPER KAHRAMANLARININ KÜLTÜREL SOSYOLOJİK ANALİZİ

Yusuf E. İLİK*

Öz

Kimlik ve kimlik inşa etme süreci hem benlik algısını hem de toplumsal rolleri şekillendirmektedir. Aynı zamanda toplumun kültürel değerlerini güçlendirerek ortak bir yere aitlik hissi yaratmaktadır. Kimlik inşası, bir toplumun kültürel mirasının korunmasını ve yeni nesillere aktarılmasını sağlar. Bu durum, bir ulusun kültürel sürekliliğini sürdürmenin en önemli araçlarından biri olarak ortaya çıkmaktadır. Amerika Birleşik Devleti, diğer toplumlara kıyasla daha genç bir geçmişe sahip olduğu için kimlik inşası sürecinde kültürel çalışmalar yaparken kendine özgü bir rota çizmiştir. Bu süreçte çizgi film ve çizgi roman kahramanları, yalnızca bir eğlence aracı olarak kalmamış, aynı zamanda Amerikan kültürünün şekillendirilmesi ve gelecek nesillere aktarılmasında güçlü bir araç olarak ortaya çıkmıştır.

Makalede, Amerikan kültürünün kimlik inşa süreci ve bu süreçteki çizgi roman kahramanlarının rolü halk bilimsel bir yaklaşımla incelenmiştir. Bu kahramanlar, toplumun ahlaki ve etik değerlerini simgelerken, halk bilimi açısından kültürel kodların yeni nesillere aktarılmasında birer araç olarak görev almaktadır. Kahramanlar; Yunan, Roma ve Türk mitolojisindeki benzer karakterlerle karşılaştırıldığında, bu kahramanların evrensel mitolojik temalara dayandığı görülmektedir. Bu çalışmanın amacı; kimlik inşasında masal kahramanlarının çizgi film kahramanlarına dönüşümünün ne denli etkili olduğunu ortaya koymaktır. Aynı zamanda örneklem grubu olarak ele alınan Marvel ve Hollywood kahramanlarının temel alındığı mitolojik benzerlikler tespit edilecektir.

Anahtar Kelimeler: ABD, Çizgi Film, Kimlik, Mitoloji, Ulus Kimliği

*Dr, University of Pittsburgh USA, E-posta: yusufemrahilik@gmail.com, emi47@pitt.edu Tel: +14127364660 Orcid: 0009-0008-7942-6755
Bu makaleye atıf için: İlik, Yusuf E. (2026). Modern Mitler ve Kimlik Üretimi: Amerikan Süper Kahramanlarının Kültürel Sosyolojik Analizi, SDE Akademik Dergisi, 6(2), 294-323

MODERN MYTHS AND THE CONSTRUCTION OF IDENTITY: A CULTURAL-SOCIOLOGICAL ANALYSIS OF AMERICAN SUPERHEROES

Yusuf E. İLİK

Abstract

Identity and the process of identity construction shape both self-perception and social roles while reinforcing cultural values and fostering a sense of belonging. This process ensures the preservation and transmission of a society's cultural heritage, serving as a crucial mechanism for maintaining national continuity. Given its relatively young history compared to other civilizations, the United States has followed a distinct path in shaping its cultural identity. In this context, cartoon and comic book heroes have emerged not only as entertainment figures but also as influential tools in shaping and transmitting American cultural values to future generations.

This article examines the identity construction process within American culture and the role of comic book heroes in this process through a folklore-based approach. These heroes symbolize the moral and ethical values of society while functioning as a medium for transmitting cultural codes to new generations. When compared with similar figures from Greek, Roman, and Turkish mythology, it becomes evident that these characters are rooted in universal mythological themes. The study aims to explore the impact of transforming traditional fairy tale heroes into animated and comic book characters in the context of identity formation. Additionally, it will analyze mythological parallels found in Marvel and Hollywood heroes, selected as the primary case study group.

Keywords: *Cartoon, Mythology, Nation Identity, Identity, USA*

Giriş

Kimlik inşası veya kimlik oluşturma, toplulukların birbirini tanımlama, anlamlandırma ve ifade etme sürecidir. Bu süreç, bireysel düzeydeki kişisel değerlerin, inançların ve deneyimlerin şekillendirilmesi; toplumsal düzeyde ise bir grup ya da ulusun ortak kültür, tarih, gelenek ve değerler çevresinde bir araya gelmesiyle gerçekleşmektedir. Kimlik, statik bir yapıdan kendiliğinden sürekli evrimleşen bir şekilde ve hem bireysel hem de kolektif düzeyde oluşmaktadır. Bu süreç, kişisel, sosyal, kültürel, politik ve ekonomik olarak bir araya gelerek şekillenir. Kimlik, “ben kimim?” veya toplumların “biz kimiz?” sorularına cevap oluşturur ve kolektif düzeyde de oldukça önem taşımaktadır.

Kendi tarihinin başından beri insanlık, devamlı olarak kendisini tanımlama lüzumu hissetmiş ve değişen koşulların da etkisi ile bunu farklı ögeler üzerinden gerçekleştirmiştir. Öncelikle kendi gibi olmayanlarla karşılaşarak, kendisini ve farklı olan ötekileri keşfetmiştir (Çakmaklı, 2022: 124). Kimlik kavramı, literatürde üzerine pek çok tanımlama yapılan ve geçmişte çok eskiye dayanan bir kavram olarak yer almaktadır fakat tek bir görüş birliğinde buluşulamamıştır. Bu nedenle ayrı görüşleri tek bir noktada paylaşılarak tanımlama yapmak daha doğru olacaktır. Bu çalışmada ele alınan süper kahramanlar yalnızca kültürel değerleri yansıtan figürler olarak değil, aynı zamanda bu değerleri sembolik düzeyde üreten, dolaşıma sokan ve toplumsal olarak meşrulaştıran kültürel performans alanları olarak değerlendirilmektedir.

1. Kavramsal Olarak Kimlik Tanımlaması

Kimlik kavramı, TDK Türkçe Sözlüğünde, “Toplumsal bir varlık olan insanın nasıl bir kimse olduğunu gösteren belirti, nitelik ve özelliklerin bütünü ve herhangi bir nesneyi belirlemeye yarayan özelliklerin bütünü” şeklinde tanımlanmıştır (TDK, 2024). Giddens’a göre kimlik, doğuştan gelmez, daha sonra oluşturulur (2014: 265). Kimliğin oluşumu ve gelişimi ile ilgili sistematik anlamda ilk estetik kuram Mead’a (1934) aittir. Ona

göre kimlik, ne biyolojik yapımızın doğuştan gelen bir parçasıdır ne de gelişen insan beyninin ürünü olarak ortaya çıkmıştır; kimlik başkalarıyla kurulan sosyal etkileşimin sonuçlarıdır (Giddens, 2014: 265).

Kimlik öznenin hem bireysel hem de toplumsal açıdan varoluşunu anlamlandıran, bir nevi ruhu işlevindedir. Kimliğin yapılandırıcı bir gücü olduğu gibi aynı zamanda dönüştürücü bir etkisi de vardır (Ulusoy, 2020: 340). John Locke kimliği, “hatırlama, idrak ve şuurulluk hali” şeklinde açıklayarak kavrama yönelik ilk tanımlamayı gerçekleştirmiştir. Buradan hareketle kimlik bakımından Locke’un, bireylerin düşünme, ifade etme ve kendilerini geliştirme şekillerinin esas ve değişmez karakteri olduğuna yönelik yaklaşımı kendi döneminde kabul görmüş ve sonrasında gelen batılı düşünürler olan Leibnitz, Kant ve Kierkegaard tarafından da kimlik Locke’a benzer şekilde yorumlanmıştır (Anık, 2012: 21). Kısaca insanın kendisini tanımlaması ve konumlandırması olarak ifade edilen kimlik tanımını genişletmek gerekirse, insanın sosyal dünyası içerisinde kendisini nasıl tanımladığı, konumlandığı, kim olduğu ve nerede durduğuna dair bir yanıttır. Yani kimliği bir bireyin ya da topluluğun kendisini öteki birey ya da topluluktan ayıran niteliklerin tamamı şeklinde açıklamak mümkündür (Bilgin, 2003: 199).

2. Kimlik İnşası ve Oluşum Süreci

Kimlik inşası ise, bahsi geçen tanımlamalar özelinde kimlik içerisindeki bilgilerin tanımlanma ve anlamlandırılma sürecidir. Bu süreç, kişinin ya da bir grubun kendine özgü özellikleri, değerleri, normları ve kültürel mirasları üzerinden yapılan tanımlamalardan oluşur. Hem bireysel hem de toplumsal düzeyde gerçekleşen bu inşa, kişi veya bilinen grubun tanıtımına ve çevreyle olan iletişimlerini şekillendirmesine olanak tanır. Bu durumun yanı sıra toplumların bir arada var olma biçimlerini şekillendirmesine de katkı sağlar. Bu nedenle, bireysel ve toplumsal düzeyde kimlik üzerine düşünmek ve bu süreci anlamlandırmak, sosyal uyum ve gelişim için kritik bir yapıya sahiptir.

Kimlik sözünün vurgulanması gereken iki niteliği öne çıkmaktadır: Aynılık / Benzerlik ve Süreklilik. Bu nitelikleri taşıyan dil, tarih, etnik köken (soy), tarihi bir toprak, ülke ya da yurt gibi ortak kültürel unsurlar, kültürel kimliği ya da hemen hemen aynı anlamı taşıyan ulusal kimliği tayin etmektedir. Ulus, doğal bir yapıdır ve tarih dışı nitelik taşımaktadır. Buna göre ulus, etnik çekirdeğe bağlı bir çeşit üst aile kurumu gibidir (Duymaz, 2015: 21)

Ulusal Kimlik inşa sürecinde egemen güç tarafından kullanılabilecek metotların bazılarını şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Dil politikaları (Alfabe, yeni kelimelerin türetilmesi, eski kelimelerin tekrar kullanıma sokularak canlandırılması).
- İdeoloji oluşturma (Bahse konu topluluğa yönelik farklı açılımlar içeren ve diğerlerinden ayrılmayı sağlayan değişik kavramsal yaklaşımlar).
- Dinsel kimlik (Din temeline dayalı bir çerçevede toplumsal olarak farklılaşma üzerine dayalı politikalar).
- Tarih araştırmaları (Ortak tarihsel sürecin aydınlatılması suretiyle sosyal ve kültürel bağların kuvvetlendirilmesi).
- Ulusal tarih oluşturulması (Toplumu oluşturan tüm bireylerin sahip çıkabileceği ve duygusal bağlar kurabileceği bir ortak tarihin yaratılması).
- Ortak milli kahramanlar (Tarihsel süreçte kahramanlık gösteren önemli şahsiyetlerin topluma mal edilmesi).
- Model insanlar (Toplumu oluşturan bireyler arasında genel kabul görebilecek ve destek alabilecek model şahsiyetler yaratılması ya da mevcut şahısların tanıtılması).
- Toplu gösteri, miting veya boykotlar (Aynı hedefler paralelinde ortak hareketlerin sergilenmesi).
- Etnik kökenler (Toplumu oluşturan bireylerin ortak etnik bir kökeni paylaşması ve bunu benimsemesi).

- Ortak amaçlar (Bireyleri belirli bir yönde toplu olarak sevk etmeyi sağlayacak hedefler).
- Geleneksel, ulusal ve küresel değerler (Fertleri birbirine kenetleyecek ortak değerler).
- Ortak düşman (Topluluğu oluşturan tüm bireyler tarafından benimsenecek düşman topluluklar).
- Ortak dost (Toplumsal bazda kabul ve destek görmüş ortak dostlara sahip olunması).
- Ortak sorunlar (Aynı sorunların toplumsal tabanda paylaşılarak benzer hassasiyetlerin gösterilmesi).
- Kıyafet (Diğerlerinden ayrılırken kendi arasında bütünlük sağlayan farklı giyim tarzlarının benimsenmesi) (Doğan, 2008: 14-15).

Genel itibariyle kimlik inşası, sadece geçmişin mirasının değil, aynı zamanda geleceğin yönlendirildiği bir oluşum olarak görülmektedir. Her milletin, bahsi geçen metotların geçmişine dayalı olarak kendine özgü bir kimlik inşa süreci vardır. Ancak Amerika Birleşik Devleti'nin kimlik inşa süreci, dünyanın diğer milletlerinden oldukça farklı bir çizgide gelişmiştir. Geleneksel olarak bir etnik kültürel mirasa dayanmayan ABD, kendisini "göçmenler ülkesi" olarak tanımlamış ve farklılıkların bir araya getirilmesiyle bir ulusal kimlik oluşturarak, kimliğini benzersiz bir yapı üzerine inşa etmiştir.

3. ABD Kimlik İnşası ve Ulusal Kimliği

Amerika Birleşik Devletleri dünya üzerinde etnik çeşitliliği en fazla olan ilk ülke olarak karşımıza çıkmaktadır. Amerika'ya bu etnik çeşitliliği veren temel unsur, uluslararası göç hareketi ile ortaya çıkmıştır. Alınan tüm göçler neticesinde Amerika'da sentetik yeni bir etnik yapı, yeni bir ulus yükselmeye başlayacaktır. Tarihsel süreç boyunca gerçekleşen tüm göç hareketleri ABD toplum yapısını şekillendiren temel dinamik olarak belirlerken ülke bütünüyle dini, etnik ve mezhepsel farklılıklar temeli üzerine

oturan çokkültürlü bir yapı karakteristiğine bürünmüştür (Çiftçi, 2020: 92). Bu yeni ulus kendi etnik kimliğinin derinlerinde barındırmış olduğu etnik çeşitliliğin de her zaman farkında olarak bir ulus kimliği inşası sürecine girecektir (Şan ve Haşlak, 2012: 32-33).

Hikayesi göçmenlik ve çeşitlilik üzerine kurulu olan ABD halkı, bugüne dek ülkelerine milyonlarca göçmen kabul etmiştir. Genellikle kendi ülkelerinde baskı, zulüm, fakirlik ve eşitsizlik gibi faktörler ile boğuşan insanların kurtuluş olarak gördüğü ülke, ilk olarak kendilerinden geçmişlerini bırakmalarını ve mevcut kültürel normları kabul etmelerini dayatan bir uygulama modelini, ardından bir asimilasyon fikrini benimsemiş ve homojen bir Amerikan kimliği için çaba sarf etmiştir. Şu an için ise çeşitliliğe daha çok değer vererek çokkültürlülüğü benimseyen Amerikalılar, etnik miraslarını tekrar yaşatmaya başlamışlardır (Çakmaklı, 2022: 131).

Amerika Birleşik Devletleri'nin ulus kimlik inşa süreci, göç ve etnik çeşitlilik kavramları ile şekillenmiştir. Bu nedenle Amerika Birleşik Devletleri'nin, ulus kimliği inşasında diğer devletlere nazaran daha farklı yöntemlere başvurmuş olduğu açıkça görülmektedir. Uluslararası göç Hareketleri, ABD'nin "yeni bir ulus" oluşturma sürecinin temel taşı olmuştur. Bu çeşitlilik, Amerikan toplumunun hem zenginlik hem de dayanıklılık olarak gördüğü bir temel olmuştur. Zamanla homojen bir kimlik yaratmaya yönelik çabalar yerini çokkültürlülüğün ortaya çıkaracağı kimlik anlayışına bırakmıştır.

Anayasal düzeyde, bireysel hakların korunması, farklı etnik kökene ve dine mensup bireylerin ulusal kimlik içinde yer almasını mümkün kılmıştır. Resmi bir dili olmamasına rağmen İngilizce, fiili olarak Amerikan işlemlerinin önemli bir aracı dili olmuştur. Dil olarak İngilizce, Amerikan normlarının yaygınlaşmasını ve göçmenlerin bu kültür içerisindeki asimilasyonunu kolaylaştırmıştır. Fakat ilk dönemlerde bir bütün halinde ulusal kimlik oluşturma anlayışı baskınken bu durum zaman içerisinde homojen bir ulusal kimlik oluşturma çabasına evrilmiştir. ABD'nin ulusal kimlik inşa süreci, dünya çapında bir göçmen ulus olma idealini temsil eden evrensel bir model olarak algılanmaktadır. Bu durum, Amerikan değerlerinin küresel olarak yayılmasına katkı sağlamıştır.

Amerikan ulus kimliği, yalnızca anayasal değerler ve tarihsel olaylarla değil, aynı zamanda kültürel ikonlar ve kahramanlar aracılığıyla da inşa edilmiştir. Bu ikonlar, toplumun ortak belleğinde yer eden figürler ve hikâyeler üzerinden ulusal bir bağ kurmuş; aynı zamanda Amerikan değerlerinin hem yurt içinde hem de küresel ölçekte temsil edilmesine katkı sağlamıştır. Tarihsel figürlerden popüler kültür kahramanlarına kadar geniş bir yelpazede yer alan bu ikonlar, Amerikan kimliğini hem geçmişte hem de modern dünyada görünür kılan güçlü birer sembol olmuştur.

4. ABD Kültürü Kimlik İnşasında Çizgi Film Kahramanlarının Rolü

Kültür tarihinde geleneksel kabul edilen kültürel yaratmaların toplumsal yaşamda yeterince değerli bulunmadığı, geçerliliğini kaybettiği oldukça sık tekrarlanan düşüncelerdendir. Böyle zamanlarda, çeşitli önerilerle geleneksel olanı geçerli kılma yolları aranmaktadır (Ekici, 2008: 33). Kültür tarihi içerisinde önemli bir yeri olan masallar da geleneksel kültürün devamlılığı için birtakım dönüşümler geçirmiştir. Bu dönüşüm, bir yandan masalların modern toplumda geçerliliğini korumasını sağlarken, diğer yandan geleneksel anlatım biçimlerini değişime uğratmaktadır. İlk şekilleri sözlü gelenekte yaratılan ve yine sözlü gelenekte kuşaktan kuşağa aktarılan masalların nakli meselesi artık günümüz şartları içerisinde teknolojiyle de beraber değişime uğramaya başlamıştır (Bayraktar, 2013: 27).

Sözlü gelenek, toplumsal hafızayı ve kültürel değişimi aktaran önemli bir araçtır. Ancak bu ürünler, durağan değildir; aksine, bireylerin yaşam koşulları, mekansal değişimleri ve zaman içinde karşılaştıkları yeni davranışlarla sürekli olarak yeniden şekillenir. Sözlü gelenek akışının değişim ve dönüşüm kapasitesi hem zamansız hem de güncel hayatla birleşerek kendisini canlı tutar. Bu özellikler, onların sadece geçmişteki bir kültür birikimi değil, aynı zamanda yaşayan unsurlar olduğunu da ortaya çıkarır. Sözlü gelenek içerisindeki yaratmalar, değişen hayat koşullarına, zamana ve mekâna göre yeniden şekillenerek değişir ve dönüşürler. Bu yaratmalar bu yönüyle de kendilerine yaşam alanı bulma noktasında güçlük çekmezler (Bayraktar, 2014: 21). Özellikle somut olmayan kültürel mirasımız

içerisinde değerlendirebileceğimiz kısa ve yoğun anlatım özellikleri taşıyan masallar (Oğuz, 2008:4), daha önceleri sözlü kültürde yaşarken, sonraları yazılı kültüre aktarılmış, günümüzde ise teknolojik gelişmelere paralel olarak çizgi film olarak güncellenerek televizyon ekranlarında kendine yer bulmuştur (Bayraktar, 2013: 21). Masalların çizgi filmlere aktarılacak dönüşüme uğramasıyla birlikte kültür aktarım ortamının değişmesi, günümüz teknolojisi içerisine doğan çocuklarda (dijital yerliler) ortak bir bilinç oluşturabilmek açısından önemli bir gelişme olmuştur. Çünkü masalların eğitime olan katkısının farkına varılması gerekmektedir. Masallar, çocukların dil, kültür ve ahlak gelişiminde de bir araç olarak kullanılabilecek en önemli araçlardandır. Çocuklar bu eğitim sayesinde diğer çocuklarla benzer eğitimi alacak ve bu durum ortak bir kültürün oluşmasına katkı sağlayacaktır (Gökbulut ve Yeniasır, 2013: 242).

Halk edebiyatının anlatı esasına dayanan önemli türlerinden birisi olan masallar, özellikle çocukların eğitiminde, sosyal gelişiminde önemli faydalar sağladığı gibi yetişkinler için de bir nevi roman ve hikâye işlevi görmüştür. Çeşitli özellikleriyle büyük küçük herkesin ilgisini çeken masalların, insanın ve toplumun anlaşılmasını sağlamada önemli bir rolü vardır (Çıblak, 2005: 127). Hem bireysel hem de toplumsal işlevlere sahip olan masallar, eğitim, değer aktarımı ve kültürel bellek açısından önemli nitelikler taşımaktadır. Masallar, çocukların sosyal ve duygusal gelişimine katkıda bulunurken, yetişkinler için de geçmişle bugün arasında bir bağ kurmuş ve sözlü kültürün temel taşlarından biri olarak varlığını sürdürmüştür.

Pek çok araştırmacı tarafından tanımlaması yapılan masallar, ait oldukları toplumları ve o toplumların gelenek göreneklerini, hayata bakış açılarını, olayları algılayışlarını, ait oldukları toprakları ve o toprakların insanların özelliklerini vb. anlatır. Bu yönüyle gelenek ve iletişimden beslenen kültürel bellek toplumların kimliği konumundadır (Assmann, 1997: 25-28). Masallar, yalnızca birer eğlence aracı değil, aynı zamanda toplumların değerlerini, etik anlayışlarını ve kolektif hafızalarını aktardıkları güçlü bir araçtır. Toplumların geçmişten bugüne taşınan deneyimlerini ve yaşam felsefelerini barındıran masallar, bireylerin hayal gücünü beslemenin öte-

sinde, toplumsal normların ve değerlerin gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlayan önemli bir kültürel köprü işlevi görür.

16 Ekim 1923 tarihinde Amerika'da kurulan Disney Stüdyosu'nun masalların kimlik inşası ve kültür aktarımındaki önemini fark ederek bu doğrultuda hareket etmesi, popüler kültürün yeniden şekillenmesine ve geleneksel anlatıların modern bir yorumla daha geniş kitlelere ulaşmasına büyük katkı sağlamıştır. Walt Disney vizyonuyla, stüdyosunda yalnızca eğlence yaratmayı değil, aynı zamanda toplumun kültürel değerlerini yansıtmayı ve aktarmayı hedeflemiştir. Klasik masalları temel alarak ürettiği çizgi filmler, toplumsal normların, ahlaki değerlerin ve kültürel sembollerin çağdaş bir yorumla sunulmasını sağlamıştır. Ayrıca, Disney'in yeniden yorumladığı bu masallar, evrensel temaları ele alırken Amerikan kültürünün özelliklerini de içselleştirmiş ve bir anlamda Amerikan kimliğinin küresel bir yansıması haline gelmiştir.

Disney Stüdyosu'nun, masal altyapısını kullanarak oluşturduğu çizgi filmler yalnızca çocuklara hitap etmekle kalmamış, aynı zamanda yetişkinler üzerinde de ilgi uyandırmıştır. Halkın hayal gücünde yer alan kahramanlar bu şekilde kolaylıkla oluşturulmakta ve bunlara hayata dair nitelikler verilmektedir. Disney Stüdyosu; çizgi filmleri kültür aktarımı konusunda önemli bir yere getirecek olan, ses ve renkli görüntü olayını çözmüş ve çizgi filmlerin izlenebilirliğini artırarak popüler bir tür haline getirmiştir (Aslan, 2021: 1065). Bu durum, Disney'i yalnızca bir eğlence üreticisi değil, aynı zamanda bir kültürel hafıza yaratıcısı ve koruyucusu haline getirmiştir. Stüdyo, masal altyapısını kullanarak hem bireylerin hayal gücünü zenginleştiren hem de toplumun kültürel belleğini yeniden şekillendiren bir anlatı formu oluşturmayı başarmıştır.

Amerika Birleşik Devletleri, tarihsel olarak diğer toplumlara göre daha genç bir devlet olduğundan, kendi kültürel kimliğini oluşturma süreci farklı bir yol izlemiştir. Bu süreçte çizgi film ve çizgi roman kahramanları, Amerikan kimliğinin inşa edilmesinde ve yeni nesillerin aidiyet duygusunun gelişmesinde önemli bir rol oynamıştır. Marvel ve Hollywood'un popülerleştirdiği bu kahramanlar, Amerikan kültürel değerlerini, adalet

anlayışını ve bireysel kahramanlık temasını genç nesillere aktarmaktadır. Güç, adalet, kahramanlık, özgürlük ve koruyuculuk gibi temalar bu karakterler aracılığıyla aktarılırken, toplumun ortak değerleri ve normları da bu figürlerle pekiştirilir. Superman, Wonder Woman, Batman, Thor gibi süper kahramanlar, bir yandan eğlence dünyasında çocukların ve gençlerin ilgisini çekerken, diğer yandan toplumun ahlaki ve etik değerlerini sembolize ederler.

ABD’de çizgi film kahramanlarının rolü sadece eğlence veya tüketim kültürüyle sınırlı kalmamaktadır. Bu karakterler, bir ulusun kolektif belleğinde önemli bir yere sahiptir ve tarihsel bağlılıklar oluşturma yanısıra, yeni nesillerde Amerikan kültürüne ait olma duygusunu güçlendirir. Çizgi roman kahramanları ve animasyon karakterleri, gençlerin benliklerini ve toplumda oynadıkları rolleri keşfetmelerine yardımcı olur. Kültürü salt didaktik bir şekilde öğretmek yerine çizgi film ve karakterleri aracılığıyla öğretmek daha etkili bir aktarım şekli olarak görülmektedir. Çizgi film ve eğitim ilişkisi daha çok masal ve eğitim ilişkisine benzer. Çizgi filmde mitolojiye yer vermek ya da ilhamı mitoloji olan çizgi filmler yapmak tam olarak “geleniğin güncellenmesi” ifadesinde kendini bulur (Fedakar, 2011: 109). ABD’nin kimliğinin inşasında Hollywood’un ve Marvel evreninin katkısı, bu kahramanlar aracılığıyla sembolik bir toplumsal rehberlik sunmaktadır.

Kültürel ikonlar ve ortak anlatılar, Amerikan ulus kimliğini şekillendiren ve bireyler arasında bir bağ oluşturan güçlü unsurlardır. Tarihsel kahramanlardan popüler kültür figürlerine kadar her ikon, Amerikan değerlerini somutlaştırmak ve bunları hem ulusal hem de uluslararası düzeyde yaymak için bir araç olarak kullanılmıştır. Çizgi film kahramanları gibi popüler kültür karakterleri, Amerikan kimliğini evrensel bir platformda görünür kılmaktadır. Bu figürler ve anlatılar, Amerikan toplumunun hem kendi içinde bir bütünlük oluşturma hem de diğer kültürlerle etkileşim kurmasını sağlamaktadır.

5. ABD Çizgi Film Kahramanları ve Mitolojik Benzerlikleri

5.1. *Superman: Özgürlük ve Göçmenlik İdeali*

5.1.1 Kültürel Bağlam: Superman, 1938’de yaratılmış ve modern çizgi roman dünyasının ilk süper kahramanı olarak kabul edilmiştir. Gerçek adı Kal-El olan Superman, gezegeninden (Krypton) kaçıp Dünya’ya göç eden bir kahramandır. Göçmenlik dalgalarının etkisiyle ABD, farklı etnik kökenlerden bireylerin kendi hikayelerini inşa ettiği bir ülkedir. Superman’in yaratıcıları da Yahudi göçmen bir ailenin çocuklarıdır. Bu durum kahramanın hikayesine önemli bir kültürel katman eklemiştir.

Superman’in gezegeninden kaçıp Dünya’ya sığınması, göçmenlik deneyiminin bir temsili olarak görülmesi yapılabilecek bir tespittir. Kendi dünyası yok olan Kal-El, Amerikan toplumuna entegre olarak, aynı zamanda bu topluma hizmet eden bir figür haline gelir. Bu, ABD’nin bir “fırsatlar ülkesi” ve “kurtarıcı ülke” olarak algılanan idealini yansıtır.

5.1.2 Mitolojik Benzerliği ile Halk Bilimsel İncelemesi: Superman, yalnızca modern bir çizgi roman kahramanı değildir; aynı zamanda halk bilimsel bir kahraman arketipidir. Tarih boyunca mitolojik figürler, toplumların kimlik inşasında ve kültürel değerlerin aktarımında önemli rol oynamıştır. Superman’in hikayesi, birçok mitolojik figürle benzerlikler taşımaktadır. Yunan/Roma mitolojisinde, Zeus/Jüpiter figürlerine benzerliğiyle ortaya çıkmaktadır. Superman, gücü ve liderliğiyle Zeus veya Jüpiter’e benzer. Tıpkı Zeus’un Olimpos’taki diğer tanrıları koruması ve yönetmesi gibi, Superman de dünyayı koruyan bir lider figürü olarak ortaya çıkar. Zeus’un yıldırımını kontrol etmesi ve adalet dağıtması gibi, Superman de fiziksel gücünü ve süper yeteneklerini adalet sağlamak için kullanır. Zeus’un Olimpos ve Dünya arasındaki dengesini sağlaması gibi, Superman de Krypton’dan getirdiği mirası ve dünyadaki sorumluluklarını dengelemeye çalışır.

Türk mitolojisi içerisinde Oğuz Kağan ile benzerlik gösteren bir figür olarak ortaya çıkmaktadır. Superman’in Oğuz Kağan ile benzerliği, onun

bir lider ve koruyucu figür olmasından gelir. Oğuz Kağan, Türk mitolojisi-
sinde göçebe Türk halklarını birleştiren ve onları koruyan bir liderdir. Su-
perman de Krypton kökenli bir göçmen olarak, dünyayı koruma görevini
üstlenmiştir. Oğuz Kağan destanı, Türklerin göçebe kültürüne dayalı bir
liderlik ve aidiyet temasını işler. Benzer şekilde, Superman’ın hikayesi de
hem bir göç hikayesini hem de yeni bir topluma aidiyet kazanmaya çalış-
mayı temsil eder.

Superman, aynı zamanda bir “kurtarıcı” figürü olarak İsa Mesih ile
paralellik taşır. Krypton’dan Dünya’ya gönderilmesi, bir kurtarıcı olarak
seçilmiş kişi temasını işler. Tıpkı Mesih’in insanlık için kendini feda etmesi
gibi, Superman de kendi hayatını riske atarak insanlığı korur.

5.1.3 Amerikan Değerlerini Temsili: Superman, “Adalet, Doğruluk
ve Amerikan Yolu” mottosuyla, ABD’nin özgürlük ve fırsat ülkesi olarak
sunduğu idealin temsilcisidir. Göçmen bir geçmişe sahip olması, Amerikan
toplumunun göçmenlik üzerine kurulu yapısını yansıtır. Aynı zamanda
bireyin toplum için fedakârlık yapmasının gerekliliğini vurgulamaktadır.

5.1.4 Kimlik İnşasına Katkısı: Superman, güçlerini insanlığı koru-
mak için kullanırken etik değerlerin önemini de vurgular. Bu, Amerikan
kimliğinde bireysel gücün ve toplum yararına hizmetin idealize edilmesiyle
paraleldir. Superman, Amerikan kimliğini idealize eden bir figürdür. O,
ABD’nin hem göçmenler için bir umut ışığı hem de kendi değerlerini ko-
ruyan bir toplum olma fikrini somutlaştırır. Krypton’dan gelen bir göçmen
olarak, farklı bir geçmişe ve kimliğe sahiptir; ancak bu farklılık, Amerikan
toplumunda bir zenginlik olarak görülür.

Superman’ın “Clark Kent” kimliği, sıradan bir Amerikalıyı temsil eder.
Bu kimlik, Superman’ın insani yönlerini, bireysel mücadelelerini ve sı-
radan halkın yaşadığı zorluklarla bağını gösterir. Clark Kent’in hikayesi,
Amerikan toplumunun herkesin kendini yeniden inşa edebileceği bir yer
olduğu fikrini desteklemektedir.

5.2. Wonder Woman: Kadın Gücü ve Feminizmin Temsili

5.2.1 Kültürel Bağlam: Wonder Woman, İkinci Dünya Savaşı döneminde yaratılmış bir kahramandır. Bu dönem, kadınların geleneksel ev içi rollerden sıyrılarak çalışma hayatına katıldığı, toplumsal görevlerde daha fazla yer aldığı bir zaman dilimidir. Diana, savaşın yıkıcılığına karşı barışın savunucusu olarak ortaya çıkar ve kadınların da liderlik edebileceği, güçlü bir aktör olarak sahnede yer alabileceğini gösterir.

Karakter, Amazon mitolojisinden ilham alarak yaratılmış ve antik dünyanın güçlü kadın savaşçıları modern bir bağlamda yeniden yorumlamıştır. Kadınların fiziksel ve entelektüel gücünü vurgulayan bu karakter, toplumsal cinsiyet eşitliği fikrini daha geniş kitlelere taşıyan bir kültürel köprü işlevi görür.

5.2.2 Mitolojik Benzerliği ile Halk Bilimsel İncelemesi: Wonder Woman, mitolojik kökenleri ve halk bilimsel açıdan taşıdığı anlamlarla da dikkat çeker. Yunan/Roma mitolojisinden Athena ve Diana'ya; Türk mitolojisinden Tomris Hatun gibi figürlere dayanan benzerlikleri, onun kültürel zenginliğini derinleştirir. Wonder Woman, Yunan mitolojisindeki Athena gibi savaşçı bir karakterdir, ancak savaş bir amaç olarak değil, barışa ulaşmanın bir aracı olarak görülür. Bilgelik ve strateji unsurları hem Athena'nın hem de Wonder Woman'ın ortak özelliklerindendir. Athena, şehirlerin ve halkların koruyucusu olarak bilinir. Benzer şekilde, Wonder Woman da halkı koruyan, adalet için mücadele eden bir figürdür.

Wonder Woman'ın adı, Roma mitolojisindeki Diana'dan gelir. Diana, doğanın ve avın tanrıçası olarak, özgürlük ve bağımsızlığı temsil eder. Wonder Woman da kendi dünyasında özgürlüğün sembolüdür ve başkalarının özgürlüğünü savunur.

Tomris Hatun, Türk mitolojisinde ve tarihindeki güçlü bir kadın lider olarak bilinir. Wonder Woman gibi, Tomris de bir savaşçı ve liderdir. İki si de halklarını korumak ve adaleti sağlamak için mücadele eder. Tomris Hatun'un cesareti ve adalet arayışı, Wonder Woman'ın modern bağlamda

temsil ettiği değerlerle örtüşür. Tomris'in Pers Kralı II. Kiro's'a karşı verdiği mücadele, Wonder Woman'ın kötülüğe karşı duruşunu hatırlatır. Tomris Hatun, Türk halkının kimlik inşasında kadınların rolünü yüceltirken, Wonder Woman da benzer bir şekilde Amerikan toplumunda kadınların yerini güçlendiren bir semboldür.

5.2.3 Amerikan Değerlerini Temsili: Diana, erkek kahramanların egemen olduğu bir dünyada, kadınların da eşit derecede güçlü ve lider olabileceğini vurgular. Wonder Woman'ın temel misyonu, savaşı durdurmak ve barışı sağlamak olmuştur. Bu, savaş karşıtı bir duruşun yanı sıra, Amerikan değerleri olan adalet ve insan hakları savunuculuğuyla örtüşmektedir. Wonder Woman, Amerikan kimliğinde kadınların toplumsal eşitliğini temsil eden bir figürdür. Bu, özellikle kadınların hak mücadelesi verdiği 20. yüzyılın feminist hareketleriyle paralellik taşır.

5.2.4 Kimlik İnşasına Katkısı: Wonder Woman, Amerikan kimliğinde kadınların toplumun yalnızca destekleyici figürler değil, aynı zamanda liderler, savaşçılar ve eşit bireyler olduğunu vurgular. Bu karakter, 20. yüzyıldaki feminist hareketlere bir popüler kültür yanıtı olarak görülebilir. Wonder Woman, kadınların hem bireysel hem de kolektif güçlerinin altını çizer. Onun liderlik rolü, kadınların toplumsal dönüşümdeki yerini simgeler. Karakter, yalnızca bir çizgi roman kahramanı olarak değil, aynı zamanda toplumsal eşitlik mücadelesinin bir sembolü olarak gençler ve yetişkinler için bir ilham kaynağı olmuştur.,

5.3. Batman: Adalet ve Sosyal Sorumluluk

5.3.1 Kültürel Bağlam: Batman, 1939 yılında Bob Kane ve Bill Finger tarafından yaratılmıştır. Karakter, Büyük Buhran sonrasında ekonomik eşitsizliklerin ve suç oranlarının arttığı bir dönemde ortaya çıkmıştır. Gotham şehri, yolsuzluk, suç ve adaletsizlikle boğuşan kurgusal bir metropol olarak, 20. yüzyılın ilk yarısında Amerika'nın büyük şehirlerindeki toplumsal sorunların bir yansımasıdır.

Bruce Wayne'in ebeveynlerinin ölümüne tanıklık etmesi, onu adaleti sağlama ve suçla mücadele etme konusunda kararlı bir kahramana dönüştürür. Travmaları, onun gölge ve karanlıkla özdeşleşen Batman kimliğini yaratmasına neden olurken, bu kimlik aynı zamanda Amerikan kültüründeki "bireyin kendi kaderini şekillendirme" idealini temsil eder.

5.3.2 Mitolojik Benzerliği ile Halk Bilimsel İncelemesi: Batman, modern bir halk kahramanı olarak, mitolojik figürlerle derin benzerlikler taşır. Yunan ve Roma mitolojilerindeki Hades/Pluto ile Türk halk kahramanı Köroğlu, onun hikayesiyle anlamlı paralellikler gösterir.

Batman, Gotham'ın karanlık sokaklarında suçlularla savaşıırken, Hades'in yeraltındaki gölge dünyasını yönetmesiyle benzerlik taşır. Hades'in yeraltı dünyası, tıpkı Gotham gibi, kaos ve karanlığın sembolüdür. Hades, yeraltı dünyasında adaletin uygulayıcısıdır. Batman de Gotham'ın karanlık yüzünde adaleti sağlama görevini üstlenir. Hades, gücü ve korkutuculuğuyla tanınırken, Batman de suçluların korkulu rüyasıdır. İkisinin de gölge figürü olması, onları gizem ve gücün simgeleri haline getirir.

Batman'ın Gotham halkını koruma misyonu, Türk mitolojisi içerisinde Köroğlu'nun halkın adalet arayışındaki rolüne benzer. Köroğlu, zengin ve güçlü kişilere karşı halkın çıkarlarını savunurken, Batman de Gotham'ın zayıf ve savunmasız bireylerini suçlulardan korur. Köroğlu, zalimlerle ve toplumsal adaletsizlikle savaşı. Batman'in yozlaşmış suç örgütlerine ve zenginliğin adaletsiz dağılımına karşı duruşu, Köroğlu'nun mücadelesiyle örtüşür. Köroğlu, halkın gizemli bir lideri olarak anılırken, Batman de karanlıkta çalışan bir koruyucu olarak tanınır.

5.3.3 Amerikan Değerlerini Temsili: Batman, yozlaşmış hukuk sistemine ve toplumsal eşitsizliklere karşı bireysel adalet arayışını simgeler. Bu, Amerikan kimliğinde bireyin, sistemin eksiklerini kapatabilecek bir irade ve kararlılığa sahip olduğu fikrine dayanır. Bruce Wayne, milyarder bir iş adamı olarak, servetini sadece kişisel çıkarlar için değil, toplumu iyileştir-

mek için de kullanır. Bu, Amerikan kapitalizmi içinde güç ve zenginlik sahiplerinin topluma karşı sorumluluk taşıması gerektiği fikrini pekiştirir. Batman'ın fiziksel gücü, zekâsı ve iradesi, bireyin kararlılığı ve sınırlarını zorlayarak hedeflerine ulaşabileceğini gösterir. Bu, Amerikan rüyasının bir yansımasıdır.

5.3.4 Kimlik İnşasına Katkısı: Batman, bireylerin travmalarını aşarak topluma katkı sağlayabileceklerini ve kişisel acılardan toplumsal bir güç yaratabileceklerini gösterir. Amerikan kimliğinde bireysel fedakârlık ve toplumsal sorumluluk arasında bir denge kurma çabası, Batman'ın hikayesiyle somutlaşır.

5.4. Iron Man: Teknoloji ve İnovasyonun Gücü

5.4.1 Kültürel Bağlam: Iron Man karakterinin yaratıldığı dönemde, ABD Savaş dönemindedir ve teknoloji yarışları, özellikle silahlanma ve uzay teknolojisi alanlarında yoğun bir şekilde sürmektedir. Bu nedenle Iron Man'ın teknolojiye dayalı süper güçleri, dönemin bilim ve mühendislik odaklı ruhunu yansıtmaktadır.

Tony Stark'ın zenginliği, teknolojiye sahip hakimiyeti ve dünya barışına olan katkısı, Amerikan kapitalizminin ve bireysel dehanın gücünü temsil eder. Bununla birlikte, karakterin başta bir silah üreticisi olarak çıkması daha sonra etik değerlere yönelmesi, teknolojinin yalnızca bir güç aracı değil, aynı zamanda toplumsal hizmet veren bir araç olması özellikleri işlemektedir.

5.4.2 Mitolojik Benzerliği ile Halk Bilimsel İncelemesi: Iron Man, mitolojik figürlerle olan benzerlikleriyle modern bir halk kahramanı olarak anlam kazanır. Yunan/Roma mitolojisinden Hephaestus/Vulcan ile Türk mitolojisinden Demirci Kawa gibi figürler, karakterine derin bir kültürel bağ kazandırmaktadır.

Hephaestus (Roma mitolojisindeki karşılığı Vulcan), demircilerin tanrısıdır. Hephaestus, tanrılar için silahlar ve zırhlar yaparak, teknolojik ve yaratıcı gücün sembolü olmuştur. Benzer şekilde Tony Stark da yarattığı zırh ve silahlarla bireysel yaratıcılığın gücünü temsil eder. Hephaestus, yalnızca işlevsel değil, aynı zamanda etik değerlere dayalı araçlar yaratır. Tony Stark da teknolojik etik operasyonu savunan bir figürdür.

Türk mitolojisi içerisinde yer alan Demirci Kawa, zalim hükümdar Dehak'a karşı halkın özgürleştirici bir halk kahramanıdır. Kawa'nın demir işçiliği, halkın özgürlüğünün sembolü haline gelir. Benzer şekilde, Tony Stark da toplumda yalnızca bireysel kazanç için değil, toplumun tamamına kullanır. Kawa'nın demircilik yapması, halkın kurtuluşunun mücadelesine katkı sağlar. Tony Stark, elektrik gücüyle dünyada daha iyi bir yer haline getirmek için çalışmaktadır.

5.4.3 Amerikan Değerlerini Temsili: Iron Man, Amerikan kapitalizmini ve teknolojik ilerlemeyi temsil eder. Zenginliğini ve zekasını kullanarak dünyada daha iyi bir yer haline getirmeyi hedefler. Aynı zamanda Tony Stark'ın kişisel olarak görülen – başta bir silah üreticisiyken daha sonra barış için çalışan bir kahramana dönüşmesi – Amerikan kişiliğinde bireysel hatalarından ders çıkararak topluma hizmet eden bir figüre dönüşme ideali yansıtmaktadır.

5.4.4 Kimlik İnşasına Katkısı: Iron Man, Amerikan kimliğinde inovasyonun ve teknolojinin merkezi rolünü vurgular. Zenginliğin bir ego aracı değil, insanlığa hizmet etmek için bir araç olması gerektiğini öne sürer. Bu durum, Amerikan toplumunda bilim, mühendislik ve girişimciliğin artışıyla idealize eden bir figür oluşturmaktadır.

5.5. Thor: Mitolojinin Evrensel Birleştiriciliği

5.5.1 Kültürel Bağlam: Thor'un yaratıldığı 1962 yılı, Amerikan toplumunda Soğuk Savaş'ın etkileriyle güç, liderlik ve sorumluluk kavramlarının yoğun bir şekilde tartışıldığı bir dönemdir. Thor, Marvel Comics tarafından mitolojik bir şekilde modern bir bağlamanın sürdürülmesi ve evrensel değerlere dayalı bir kahraman yaratma amacıyla hayata geçirilmiştir. Thor'un İskandinav mitolojisinden uyarlanmış olması, Amerikan popüler kültürünün farklı kültürel kaynaklarının beslenmesini ve evrenselliğini yansıtmaktadır.

Thor'un hikayesi, mitolojik kökenlerini kaybetmeden modern bir mantıksal yeniden yorumlanmıştır. Asgard'dan dünyaya sürgün edilen ve burada sorumluluk sahibi olan Thor, bir yandan mitolojik bir tanrısal süreçte sürdürülürken diğer yandan insani değerlere yönelmiştir. Bu, evrensel bir kahraman yaratma çabası olarak yorumlanmaktadır.

5.5.2 Mitolojik Benzerliği ile Halk Bilimsel İncelemesi: Thor hem İskandinav mitolojisindeki kökenleri hem de diğer kültürel figürlerle olan benzerlikleriyle halk açısından derin bir anlayışa sahiptir. Yunan/Roma mitolojisindeki Ares/Mars ve Türk mitolojisindeki Alp Er Tunga, Thor'un karakter yapısı ve misyonuyla anlamlı paralellikler taşır.

Thor, Yunan mitolojisinde Ares ve Mars gibi savaş tanrılarıyla benzerlik taşımaktadır. Thor'un Mjolnir'i (çekici), Ares'in savaş silahlarını çağırır. Onun iki figürü fiziksel gücün ve cesaretin simgesidir. Ares, Yunan mitolojisinde savaş kaosunu temsil ederken, Mars, Roma mitolojisinde koruyucu bir figürdür. Thor da bu iki rolü dengeler: bir savaşçı olarak düşmanlarıyla savaşır, ancak halkını korumayı her şeyin üstünde tutar. Thor'un mitolojik kökenleri, Ares ve Mars gibi savaşçı figürlerle paralellik gösterirken, modern yönetim ve adalet gibi insani erdemleri de işlemektedir.

Alp Er Tunga, Türk mitolojisinde cesareti, güç ve savaşçılık erdemlerini temsil eder. Thor'un çekici ile gösterdiği fiziksel güç ve savaş avantajı, Alp Er Tunga'nın savaş meydanlarındaki zaferlerini hatırlatır. Alp Er Tunga,

Türk mitolojisinde destanlaşmış bir kahramandır. Thor'un hikayesi mitolojik kökenlerine sadık kalarak, modern bir destanın parçası olmuştur. Alp Er Tunga'nın adalet ve halkının verdiği mücadele, Thor'un hem Asgard'da hem de dünyada adaleti sağlama çabasını yansıtmaktadır.

5.5.3 Amerikan Değerlerini Temsili: Thor'un İskandinav mitolojisine dayalı bir karakter olması, Amerikan kültürünün farklı geleneklerine açıklığı ve bunların kendi kimliğine uyum sağlaması devam ediyor. Thor, Amerikan popüler küresel kültürü bir bağlama taşımaktadır. Thor, bir lider ve savaşçı olarak halkını koruma ve adaleti sağlama görevini üstlenir. Bu, Amerikan kişiliğinde yer alan liderlik ve sorumluluk temalarını işlemektedir.

5.5.4 Kimlik İnşasına Katkısı: Thor, Amerikan kişiliğinde uluslararası bağlantılara açık olmayı ve farklı kültürlerle etkileşim kurma ideali ni vurgulamaktadır. Thor'un hikayesi, farklı kökenlerden gelen bireyleri Amerikan toplumuna entegre edilebilmek ve bu toplumun değerlerini benimseyerek katkıda bulunabilecek faaliyetler işlemektedir. Bu durum, Amerikan bolluğunun kucaklayan özelliklerini vurgulamaktadır.

5.6. Hulk: İçsel Mücadele ve Kontrol

5.6.1 Kültürel Bağlam: Hulk, Soğuk Savaş döneminde nükleer saldırıların ve deneysel deneylerin popüler kültür üzerindeki etkileri yoğun olduğu bir dönemde yaratılmıştır. Bilim ve teknolojik olarak kontrol edilemeyen potansiyele sahip korkular, Hulk karakterinin temellerini oluşturur. Bruce Banner, bir gama radyasyonu deneyi sırasında yaşadığı kazayla Hulk'a dönüşür ve bu dönüşüm, insanın doğası üzerindeki kontrolsüz etki metaforik bir anlatıdır. Dönemin istikrarlı ilerlemelerine dair korkuları işlerken, Hulk aynı zamanda bireyin kendi içindeki çatışmaları, bastırılmış duyguları ve öfkesini temsil eder. Bu, Amerikan toplumunda bireysel irade ile doğal dürtüler arasındaki dengeyi arama çabalarını da simgeler.

5.6.2 Mitolojik Benzerliği ile Halk Bilimsel İncelemesi: Hulk, mitolojik figürlerle derin benzerlikler taşır. Yunan/Roma mitolojisinden Herakles ve Türk mitolojisinden Tepegöz gibi figürler, Hulk'un içsel mücadelesi ve kontrol temalarını bilmek için önemli paralellikler sunmaktadır.

Herakles (Roma mitolojisindeki adıyla Hercules), gücü ve öfkesiyle bilinen bir figürdür. Hulk gibi, Herakles de hem fiziksel gücü hem de öfkesini kontrol edemediğinde kırılabilen bir kahramandır. Herakles, iki görevle ilgili suçlar nedeniyle kendini kontrol etmeyi öğrenme sürecine girer. Hulk'un hikayesi de Bruce Banner'ın öfkesini ve gücünü kontrol ederek toplumun hizmet etmeye çalışmasını yansıtmaktadır.

Türk mitolojisinde Tepegöz, fiziksel güç ve farklılığıyla dikkat çeker, ancak kontrolsüz güç nedeniyle çevreye zarar verir. Hulk da benzer şekilde, kontrol edilemeyen gücü nedeniyle toplum tarafından tehdit olarak algılanır. Tepegöz, toplumdan dışlanan ve bir tehdit olarak görülen bir figürdür. Hulk'un toplumdan dışlanması ve yalnızlığı, bu mitolojik karakterle paralellik taşımaktadır. Tepegöz, insanın doğasının karanlığını ve kontrol edilemeyen temsil eder. Hulk'un öfkesi ve yıkım gücü, bu temayı modern bir şekilde işler.

5.6.3 Amerikan Değerlerini Temsili: Hulk, olağanüstü bir gücü sembolize eder, ancak bu güç kontrol edilemediğinde yıkıcı hale gelir. Bu, Amerikan toplumunun gücünün ve kontrolünün önemini gösterir. Hulk, bireylerin içsel çatışmaları ve bu süreçtekilerle yüzleşme gereklilikleri işler. Bruce Banner'ın resmi zekâsı ile Hulk'un saf öfkesi, insanın doğasının iki uzantısını temsil eder. Hulk, bilim ve teknolojik potansiyel gücünü ve yayılmanın doğurabileceği sonuçları temsil eder. Bu, Soğuk Savaş döneminin nükleer korkuları ile bağlantılıdır. Hulk, yıkıcı güce rağmen, ihtiyaç duyulduğunda insanları koruma görevini üstlenir. Bu, Amerikan değerlerinde güçlü bireylerin bireylerin hizmetlerinin özelliklerini yansıtmaktadır.

5.6.4 Kimlik İnşasına Katkısı: Hulk, Amerikan kişiliğinde bireyin bireysel gücünü ve bu gücün toplumsal faydasını sağlayacak şekilde yön-

lendirme mücadelesini temsil eder. Hulk'ın hikayesi, Amerikan toplumunda öfke, güç ve kontrol gibi evrensel temaların bir devamıdır. Hulk, bireyin kendi bedenindeki güçlerini tanıma ve kontrol etme süreci işler. Ancak, Amerikan kişiliğinde bireyin kendine hâkim olması ve gücün olumlu bir şekilde kullanma gerekliliğini vurgular. Hulk'un toplum tarafından dışlanması, farklılıkların kabul edilmesi ve toplumsal sürecin dönüştürülme süreci bir metafordur.

5.7 Captain America: Milliyetçilik ve Fedakarlık

5.7.1 Kültürel Bağlam: Kaptan Amerika, İkinci Dünya Savaşı sırasında yaratıldı ve savaş dönemi milliyetçiliği ile Amerikan değerlerinin yüceltilmesi için bir propaganda aracı olarak tasarlanmıştır. İlk çizgi roman kapağında Adolf Hitler'e yumruk atılırken Kaptan Amerika, Amerika'nın Nazilerin gözaltına alınmasının ve özgürlük mücadelesinin bir simgesi olmuştur.

Savaş dönemi boyunca Amerikan askerlerinin ahlaki değerleri, aynı zamanda halkın özgürlüğü, adalet ve milliyetçilik değerleri desteklenmiştir. Savaş zamanında Kaptan Amerika, sadece Amerikan değerleri değil, aynı zamanda evrensel adalet ve insan hakları gibi idealleri savunan bir figür haline gelmiştir.

5.7.2 Mitolojik Benzerliği ile Halk Bilimsel İncelemesi: Kaptan Amerika, mitolojik figürlerle güçlü benzerlikler taşımaktadır. Yunan/Roma mitolojisinden Perseus ve Türk mitolojisinden Boğaç Han gibi figürler, Kaptan Amerika'nın kahramanlık ve fedakârlık temalarını öğretilmesi için önemli paralellikler sunar.

Perseus, Medusa'yı alt etmek için bir kalkan kullanır ve bu, Kaptan Amerika'nın sembolik kalkanıyla benzerlik gösterir. Her iki figür de kalkanı yalnızca bir savunma aracı olarak değil, aynı zamanda bir adalet sembolü olarak da kullanmaktadır. Perseus, hem kendi halkını hem de diğerlerini korumak için tehlikeye atılır. Benzer şekilde, Kaptan Amerika da özgürlük ve adalet için fedakârlık yapar.

Boğaç Han, Dede Korkut hikayelerinde halkını koruyan ve adaleti savunan bir liderdir. Kaptan Amerika'nın koruyucusu ve halkın yanında duran kimliği, Boğaç Han'ın görevinin bilinciyle benzerlik taşımaktadır. Boğaç Han, göstergeyi yönetmeyi ve adaleti yönlendiren bir figürdür. Benzer şekilde, Kaptan Amerika da hem savaş alanında hem de toplumsal düzeyde bir liderdir.

5.7.3 Amerikan Değerlerini Temsili: Kalkanında Amerikan bayrağının renklerini taşıyan Kaptan Amerika, Amerikan vatanseverliğinin somut bir sembolüdür. Ancak bu milliyetçilik, baskıcı değil, özgürlük ve adaletin bir anlayışını yansıtır. Steve Rogers, fiziksel olarak zayıf olmasına rağmen direnmeye gönüllü olan bir figürdür. Bu, Amerikan değerlerinde fedakârlık ve liderliği temsil eder. Steve Rogers'ın süper asker serumu almadan önce gösterdiği azim ve cesaret, Amerikan Rüyası'nın bir devamıdır. Bireysel çabanın ve ayrıntıların ön planda olduğu bir idealizmi temsil eder.

5.7.4 Kimlik İnşasına Katkısı: Kaptan Amerika, Amerikalıların idealize edilmiş bir lider ve savunucusu olmuştur. Amerikan kişiliğinde vatanseverliğin, cesaretin ve özgürlüğün arttırılmasını vurgular. Savaş sonrasında, Kaptan Amerika'nın misyonunun milliyetçiliğin değişimi evrensel insan hakları ve adaleti savunmaya yöneldi. Bu, Amerikan dünyasının küresel sağlığı, adaleti ve insan haklarının savunulması idealini yansıtmaktadır. Kaptan Amerika, bireysel fedakârlık ve toplumsal fayda arasındaki dengeyi temsil eder. Steve Rogers, kendi istek ve ihtiyaçlarının çıkarları uğruna fedakâr bir figürdür.

Sonuç

Amerika Birleşik Devleti'nin ulus kimlik inşası süreci, tarihi ve kültürel unsurların harmanlanmasıyla ortaya çıkmış olan karmaşık bir yapıdır. Göçmenlik, çokkültürlülük ve anayasal değerler, Amerikan kimlik inşasının temel taşlarıdır. Ancak bu ortak kimliğin modern çağda daha geniş

kitlelere aktarılması ve yeni nesiller tarafından benimsenmesi sürecinde çizgi film kahramanları gibi popüler kültür figürleri önemli bir rol oynamaktadır.

Süper kahramanlar, Amerikan değerlerini somutlaştıran, bunları ulusal ve uluslararası boyutta yayan semboller olarak bir görev üstlenmektedir. Superman'ın göçmenlik hikayesi, Wonder Woman'ın cinsiyet eşitliği vurgusu, Batman'in adalet arayışı, Iron Man'in teknoloji ve inovasyona olan bağlılığı, Thor'un mitolojik kökenine dayalı evrensel erdemleri, Hulk'un içsel çatışmaları ve Captain America'nın fedakarlığı ve vatanseverlik temaları, Amerikan tasarımıyla şekillendirilmiş ve güçlendirilmiş unsurlar olarak öne çıkmaktadır.

Çizgi film kahramanlarının kimlik inşasındaki rolü, yalnızca Amerikan kimlik inşası için değil, küresel ölçekte kimlik oluşturma için geniş bir alanda önemli bir örnek teşkil etmektedir. Bu kahramanlar, geleneksel kültür ve mitolojinin modern bir yorumla masallardan çizgi filmlere geçiş yapılarak nasıl yeniden canlandırılabilirliğini ve kültürel değerlerin popüler bir format aracılığıyla geniş kitlelere nasıl aktarılabilirliğini göstermektedir. ABD'nin çizgi film kahramanları, bu yaratıcı kültürel model aracılığıyla, ulus kimliği ve kolektif belleğin inşasında modern bir araç olarak değerlendirilmiştir. Bir halkbilimcinin, sadece geçmişini araştıran ve bugünü yorumlayan değil, aynı zamanda geleceği de kurgulayan bir kimliğe sahip olma (Özdemir, 2001: 113) gerekliliği burada da ön plana çıkmalıdır. Uzun bir dönem boyunca toplumun kültürel öğretilerini ve değerlerini masal ile pekiştirmesinin günümüzde teknoloji ile birlikte çizgi filmlere dönüşmesi halk bilimci araştırmacılar tarafından incelenmelidir.

Bu çalışmada yapılan analiz, Marvel ve Hollywood kahramanlarının eski mitolojilerle ne denli örtüştüğünü ve bu kahramanların toplumsal kimliğin oluşumuna nasıl katkı sunduğunu göstermektedir. Çizgi film ve çizgi roman karakterlerinin kültürel aidiyet oluşturmadaki rolü, günümüz çocuklarının ve gençlerinin bu kahramanlarla kurduğu güçlü bağlar sayesinde artmaktadır. Bu kahramanlar, modern çağın mitolojik figürleri olarak topluma rehberlik ederken, toplumun ortak değerlerini ve normla-

rını da aktarmaktadır. Yunan, Roma ve Türk mitolojilerinde yer alan kahramanlar ile Marvel ve Hollywood evrenindeki karakterler arasındaki bu benzerlikler, kahramanların evrensel temalar etrafında şekillendiğini ve bu figürlerin toplumların aidiyet duygusunu güçlendirdiğini göstermektedir. Bu bakımdan çizgi film kahramanları, modern toplumların toplumsal belleğinde önemli bir yere sahiptir ve kültürel sürekliliği sağlama konusunda büyük bir etki yaratır.

Superman'ın Zeus veya Oğuz Kağan'la; Wonder Woman'ın Athena veya Tomris Hatun'la; Batman'ın Hades veya Köroğlu'yla, Hulk'un Tepegöz ile kurduğu benzerlikler, modern Amerikan kültürünün evrensel anlatılarıyla bağ kurmaya devam etmektedir. Bu benzerlikler, halk biliminde, modern mitlerin geleneksel mitlerle olan sürekliliğini gözlerin önünde serer. Mitolojik figürler, geçmişteki toplumların kimliklerini şekillendiren ve birleştirici semboller haline gelmişken, çizgi roman kahramanları modern toplumda aynı işlevi üstlenmiştir. Özgürlük, adalet, bireysel sorumluluk, yönetim ve fedakârlık gibi değerler, bu kahramanlar aracılığıyla hem ulusal hem de uluslararası düzeyde yayılmıştır. Sonuç olarak halk bilimi açısından değerlendirildiğinde, bu kahramanlar, yalnızca Amerikan kültürünün temsiliyle kalmış, aynı zamanda evrensel bir kültürel ikon haline gelmiştir.

Halk bilimi açısından değerlendirildiğinde çizgi film kahramanları, geleneksel mitolojik figürlerin modern versiyonları olarak kültürel değerlerin çeşitliliğini taşıırken, aynı zamanda evrensel bir kimlik modeli de sunmaktadır. Bu nedenle, çizgi film kahramanları, yalnızca Amerikan kültürünü temsil eden semboller değil, aynı zamanda evrensel değerlerin dağıtımında etkin bir araç ve modern mitoloji anlayışının bir parçası olarak küresel ölçekte toplumsal yardımlaşmanın güçlenmesine katkı sağlamaktadır.

Kaynakça

Anık, Mehmet. (2012), *Kimlik ve Çokkültürcülük Sosyolojisi*, İstanbul: Açılım Kitap.

Aslan, Erkan. (2021), “Animasyon (çizgi film) tarihine kültür aktarımı açısından bir bakış”, *Folklor/Edebiyat*, 27(108): 10–59.

Assmann, Jan. (2001), *Kültürel Bellek*, (Çev. Ayşe Tekin), 1. Baskı, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Bayraktar, Zülfikar. (2014), “Âşıklık geleneğinin yaşatılmasında kültürel icra mekânı olarak eğitim kurumlarının rolü: İzmir Halk Âşıkları Derneği örnekleme”, *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1): 20–35.

Bayraktar, Zülfikâr. (2014), “Gelenegin güncellenmesi bağlamında masaldan çizgi filme Keloğlan tipi üzerine”, *İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 49(49): 19–51.

Bilgin, Nuri. (2003), *Sosyal Psikoloji Sözlüğü: Kavramlar, Yaklaşımlar*, İstanbul: Bağlam Yayınları.

Çakmaklı, Eray. (2022), “Asimilasyon ve çokkültürlülük sarmalında Amerikan kimliği”, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (49): 123–144.

Çıblak, Nilgün. (2005), “V. Propp’un masal çözümleme metodu”, *Türk Dili*, (638): 127–140.

Çifçi, Orhan. (2020), “Amerikan çokkültürlülüğünü yeniden düşünmek: Hispanik/Latinolar ve Amerikan toplumu içerisindeki rolü”, *Liberal Düşünce Dergisi*, 25(100): 91–114.

Doğan, Kasım. (2008), *Cumhuriyet Dönemi Kimlik İnşası*, (Doktora Tezi), Sakarya Üniversitesi.

Duymaz, Ali. (2015), “Türkmenistan’da kültürel kimliğin kaynağı olarak Dede Korkut geleneği”, *Millî Folklor*, 27(107).

Ekici, Metin. (2008), “Geleneksel kültürü güncellemek üzerine bir değerlendirme”, *Millî Folklor*, (80): 33–38.

Fedakar, Pınar. (2011), “Çizgiyi aşanlar: Cille Türk mitolojisinin çizgi filmde kullanılması ve çizgi filmle aktarılması”, *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 11(1): 107–119.

Giddens, Anthony & Sutton, Philip W. (2014), *Sosyolojide Temel Kavramlar*, Ankara: Phoenix Yayınevi.

Gökbulut, Burak & Yeniasır, Mustafa. (2013), “Kıbrıs Türk halk masalları üzerine yapılan çalışmaların incelenmesi”, *Millî Folklor*, (95): 231–243.

Karakaş, Rezan. (2023), “Halk inanışları ve kutsal mekânlar bağlamında demir kültü (Siirt yöresi örneği)”, Uygur, Hatice Kübra & Akın, Erdem (Ed.), *Ritüelleri ve Anlatılarıyla Kutsal Mekânlar (Güneydoğu Anadolu Bölgesi) - III*, Çanakkale: Paradigma Akademi Yayınları: 39–57.

Mead, George Herbert. (1934), *Mind, Self, and Society from the Standpoint of a Social Behaviorist*, Chicago: University of Chicago Press.

Oğuz, M. Öcal. (2008), *Masallar*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Özdemir, Nebi. (2001), “Türkiye’de halkbilimi/kültürbilimi-medya ilişkisi”, *Türkbilig*, 2(2): 110–117.

Şan, Mustafa & Haşlak, İrfan. (2012), “Asimilasyon ile çokkültürlülük arasında Amerikan anaakımını yeniden düşünmek”, *Akademik İncelemeler Dergisi*, 7(1): 29–54.

TDK. (2024), “Kimlik ne demek?”, <https://sozluk.gov.tr/?kelime=-kimlik> (Erişim: 15.11.2024).

Ulusoy, Ergin. (2020), “Kimlik inşası ve politikaya aktarımı”, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (57): 325–342.

Extended Summary

The construction of identity is one of the fundamental processes through which individuals and societies define themselves, preserve collective memory, and transmit cultural values to future generations. Identity is not merely a personal matter of self-perception, but also a collective process through which societies answer the question ‘who are we?’. In this process, symbols, narratives, myths, heroes, historical memories and cultural representations play a decisive role. In traditional societies, myths, epics, legends, fairy tales and tales of heroism have served as important tools for creating a shared sense of belonging and moral orientation. However, in modern societies, many of these functions are increasingly being taken over by popular culture, mass media, cinema, animation and comic book stories.

This study examines the role of American superheroes in the construction of national identity from a cultural sociological and folklore-based perspective. The main argument of the article is that superheroes should not be viewed merely as fictional or entertainment-oriented characters. On the contrary, they function as modern mythological figures that reflect, reproduce and disseminate the moral, social and political values of American society. Through comic books, animated productions, cinema, television and digital media, superheroes have become powerful symbolic figures conveying ideas such as justice, freedom, responsibility, self-sacrifice, courage, technological progress, gender equality and social belonging.

The United States possesses a unique historical and cultural background when compared to older civilisations. As a nation shaped by immigration, ethnic diversity, constitutional ideals and multicultural experiences, the United States has relied heavily on cultural production in the formation of a shared national identity. Unlike societies where collective identity is deeply rooted in ancient ethnic continuity, American national identity has generally been constructed through ideals, narratives, symbols and shared cultural imagery. In this context, superheroes have emerged as symbolic vehicles representing American values both domestically and on a global scale.

The article focuses on major superhero figures such as Superman, Wonder Woman, Batman, Iron Man, Thor, the Hulk and Captain America. Each of these characters embodies a specific dimension of American identity. Superman represents migration, hope, moral responsibility and the possibility of belonging to a new society. As a figure sent from Krypton to Earth, he symbolically reflects the immigrant experience and the ideal of serving the community where one finds a new home. His dual identity as Clark Kent and Superman also expresses the tension between ordinary life and moral duty.

Wonder Woman represents female strength, gender equality, peace and leadership. Rooted in Amazonian mythology, this character reinterprets ancient traditions of female warriors within a modern cultural context. She demonstrates that heroism is not limited to male figures, but can also be expressed through female courage, wisdom, compassion and leadership. On the other hand, Batman represents justice, discipline, trauma and social responsibility. Unlike many other superheroes, Batman does not possess supernatural powers; his strength derives from his intelligence, determination, moral discipline and his ability to transform personal pain into public responsibility.

Iron Man symbolises technology, innovation, capitalism and ethical transformation. Tony Stark's journey from a weapons manufacturer to a hero using technology to protect humanity reflects the ethical questioning of technological power. His character emphasises the importance of responsibility in the use of science, engineering, wealth and innovation. Thor represents the adaptation of ancient mythological traditions to modern popular culture. Although rooted in Norse mythology, his transformation within American superhero culture demonstrates how ancient myths can be reinterpreted and globalised through modern media.

The Hulk represents inner conflict, uncontrolled power, anger, fear and the struggle for self-control. Bruce Banner's transformation into the Hulk reflects the tension between reason and instinct, science and danger, civilisation and destructive power. In this sense, the Hulk embodies the

anxieties of the modern age, particularly those concerning nuclear power, scientific experiments and the limits of human control. Finally, Captain America symbolises patriotism, self-sacrifice, civic duty, moral courage and collective responsibility. Created during the Second World War, Captain America became a symbolic representation of American resistance against oppression and injustice.

The study also demonstrates that these modern superheroes share significant similarities with ancient mythological and folkloric figures from different cultures. Superman can be compared to Zeus, Oğuz Kağan or messianic saviour figures; Wonder Woman to Athena, Diana or Tomris Hatun; Batman to Hades or Köroğlu; Iron Man to Hephaistos; Thor to ancient warrior gods and heroic figures; the Hulk to Heracles or Tepegöz; and Captain America to Perseus or Boğaç Han. These comparisons demonstrate that tales of heroism continue to exist in new forms. Whilst ancient societies used myths, epics and legends to express moral and cultural ideals, modern societies use superheroes to fulfil similar symbolic functions.

From a folklore perspective, superheroes can therefore be understood as the contemporary bearers of mythical structures. They renew traditional heroic patterns by adapting them to the needs, concerns and longings of modern society. Their stories are not static; they are constantly reimagined through comic books, films, animations, games and digital platforms. This dynamic circulation endows them with a vibrant cultural function akin to the oral tradition of ancient societies.

Consequently, American superheroes function as modern myths that contribute to identity construction, the reinforcement of collective memory and the transmission of cultural values. They embody both specifically American ideals and universal human concerns. For this reason, they should be analysed not merely as fictional characters or products of popular culture, but also as symbolic figures that shape how modern societies imagine themselves, how they educate new generations, and how they convey their values to a wider world.